

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

30. YIL
ÖZEL SAYISI

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ
Journal of the Faculty of Divinity of Çukurova University
30. Yıl Özel Sayısı Eylül / September 2022
e-ISSN: 2564-6427

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ
Journal of the Faculty of Divinity of Çukurova University
30. Yıl Özel Sayısı Eylül / September 2022
e-ISSN:2564-6427

YAYIN ARALIĞI

Yılda 2 Sayı (Haziran/Aralık)

YAYIN TARİHİ

30 Eylül 2022

YAYIN DİLİ

Türkçe, Arapça, İngilizce

KAPAK- İÇ DÜZEN

Fatmanur ALİBEKİROĞLU EREN

ADRES VE İLETİŞİM

Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Balcalı Kampüsü 01330 Sarıçam/Adana
ilahiyatdergi@gmail.com

DİZİNLEME BİLGİLERİ

TR-Dizin (TÜBİTAK-ULAKBİM), İSAM, SOBİAD

Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi hakemli bir dergi olup makalelerin bilim, dil ve hukuk bakımından sorumluluğu yazarlara aittir.

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ
Journal of the Faculty of Divinity of Çukurova University
30. Yıl Özel Sayısı Eylül / September 2022
e-ISSN: 2564-6427

İMTİYAZ SAHİBİ

Prof. Dr. Hasan KAYIKLIK (DEKAN)

EDİTÖR

Prof. Dr. Fatih Yahya AYZ

SEKRETER

Dr. Arş. Gör. Aygöl DÜZENLİ

YAYIN KURULU

Prof. Dr. Fatih Yahya AYZ (EDİTÖR)

Prof. Dr. Tuğrul YÜRÜK

Doç. Dr. Tuna TUNAGÖZ

Doç. Dr. Ömer KORKMAZ

Dr. Öğr. Üyesi Fatmanur ALİBEKİROĞLU EREN

Dr. Arş. Gör. Aygöl DÜZENLİ

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ
Journal of the Faculty of Divinity of Çukurova University
30. Yıl Özel Sayısı Eylül / September 2022
e-ISSN:2564-6427

ALAN EDITÖRLERİ

Prof. Dr. Tuğrul YÜRÜK
Doç. Dr. Tuna TUNAGÖZ
Doç. Dr. Ömer KORKMAZ
Dr. Öğr. Üyesi Fatmanur ALİBEKİROĞLU EREN
Dr. Arş. Gör. Aygöl DÜZENLİ
Doç. Dr. Serkan ÇELİKAN
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Rifat GEÇİOĞLU
Dr. Arş. Gör. Hasan KAYAPINAR
Dr. Arş. Gör. Ahmet BEKEN
Dr. Arş. Gör. Fatma ÖZDEMİR
Dr. Öğr. Gör. Mehmet YILMAZ
Arş. Gör. Hamdi AKBAŞ
Öğr. Gör. Süleyman TUNA
Öğr. Gör. Mustafa TOPRAK

MİZANPAJ SORUMLUSU

Dr. Arş. Gör. Aygöl DÜZENLİ

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ
Journal of the Faculty of Divinity of Çukurova University
30. Yıl Özel Sayısı Eylül / September 2022
e-ISSN: 2564-6427

DANIŞMA KURULU

Prof. Dr. Abderrahim BENHADDA	Doha Institute (Katar)
Prof. Dr. Abdulkadir EVGİN	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Prof. Dr. Abdurrahman KASAPÖĞLU	İnönü Üniversitesi
Prof. Dr. Abdülkerim BAHADIR	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Prof. Dr. Âdem APAK	Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Adnan DEMİRCAN	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Adnan KOŞUM	Süleyman Demirel Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet Hakkı TURABI	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Osman KURT	Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Prof. Dr. Asım YAPICI	Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Prof. Dr. Bekir TATLI	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Burhan BALTACI	Kastamonu Üniversitesi
Prof. Dr. Cengiz TOMAR	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Cüneyt KANAT	Ege Üniversitesi
Prof. Dr. M. Cüneyt KAYA	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Dosay KENCHETAY	Ahmet Yesevi Üniversitesi (Kazakistan)
Prof. Dr. Frank GRIFFEL	Yale University (ABD)
Prof. Dr. Hayri KAPLAN	Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Prof. Dr. Hazretali TURSUN	Ahmet Yesevi Üniversitesi (Kazakistan)
Prof. Dr. İhsan ÇAPCIOĞLU	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. İhsan FAZLIOĞLU	Medeniyet Üniversitesi
Prof. Dr. Kamil ÇAKIN	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. al-Mahdi Mousa al-RAWADIEH	Ürdün Üniversitesi (Ürdün)
Prof. Dr. Mehmet EVKURAN	Hitit Üniversitesi
Prof. Dr. Muharrem AKOĞLU	Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Muhittin MACİT	Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanı
Prof. Dr. Mustafa Sabri KÜÇÜKAŞCI	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa ÜNAL	Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Nahide BOZKURT	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Nuri KAHVECİ	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Prof. Dr. Ömer TÜRKER	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Roxanne D. MARCOTTE	Université du Québec à Montréal (Kanada)
Prof. Dr. Saim YILMAZ	Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Seyfettin ERŞAHİN	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Sönmez KUTLU	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Şaban Ali DÜZGÜN	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Tony STREET	Cambridge University (İngiltere)
Prof. Dr. Zeki Salih ZENGİN	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Doç. Dr. Apollinaria AVRUTINA	St. Petersburg Üniversitesi (Rusya)
Doç. Dr. Galina MISKINIENE	Vilnius Üniversitesi (Litvanya)
Doç. Dr. Hasan AKKANAT	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Doç. Dr. İbrahim KAPLAN	İzmir Katip Çelebi Üniversitesi
Doç. Dr. Konul HACİYEVA	Milli Bilimler Akademisi (Azerbaycan)
Doç. Dr. Meliha YILDIRAN SARIKAYA	Marmara Üniversitesi
Doç. Dr. Wan Suhaimi Wan ABDULLAH	Universiti Teknologi Malaysia (Malezya)
Dr. Öğr. Üyesi Paschalis ANDROUDIS	Aristoteles Üniversitesi (Yunanistan)
Dr. Muhammed Hashim GHOSHEH	Müessesetü Al-i Beyt (Ürdün)

FAKÜLTEMİZ HAKKINDA

Fakültemiz, Türkiye'nin köklü kurumlarından Çukurova Üniversitesi'nin bünyesinde 1992 yılında kuruldu. Kurulduğu yıldan bugüne eğitim-öğretim, araştırma ve sosyal hizmet alanında faaliyetlerine aralıksız devam eden İlahiyat Fakültesi, vizyon ve misyonuna uygun bir şekilde varlığını geliştirerek sürdürmektedir.

İlk yıllarını Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesinde ayrılan ofis ve dersliklerde geçiren İlahiyat Fakültesi, 2000 yılında kendi binasına taşınmıştır. Bir ara İlköğretim Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmenliği Bölümünü de bünyesinde taşıyan İlahiyat Fakültesi, 2022 yılı itibariyle akademik alanda Felsefe ve Din Bilimleri, Temel İslam Bilimleri ve İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

Kuruluşundan bu yana 2750 mezun veren Fakültemiz, yüksek lisans ve doktora programlarını da başarıyla yürütmektedir. Her üç bölümde de yüksek lisans programı bulunurken Felsefe ve Din Bilimleri ile Temel İslam Bilimleri bölümünde doktora programları bulunmaktadır.

Fakültemizin bugünlere gelmesinde çok sayıda idari ve akademik personelin katkısı vardır. Her iki alandan emekli olan arkadaşlarımız vardır. Her birine ayrı ayrı sağlık ve afiyetler temenni ederiz. Ayrıca vefat ederek aramızdan ayrılan arkadaşlarımızı saygıyla anar, Allah'ın rahmetine emanet ederiz.

Şu anda Fakültemizde 45 akademik ve 24 idari personel bulunmaktadır. Akademik personelimiz 12 Prof., 7 Doç., 7 Dr. Öğretim Üyesi, 11 Öğretim Görevlisi, 8 Araştırma Görevlisinden oluşmaktadır.

Normal öğretim ve ikinci öğretimde 1700 öğrenciyle lisans, ayrıca yüksek lisans ve doktora çalışmalarıyla eğitim-öğretim ve araştırma faaliyetlerine devam eden Fakültemiz, Türkiye'nin geleceğine ışık tutacak gençler yetiştirme çabasını aşkla sürdürmektedir. 2001 yılından bu yana düzenli olarak çıkardığımız Fakülte Dergisi akademik çalışmada rüştünü ispat etmiş bulunmaktadır. 21 yıldır yayın hayatına devam eden dergimizin rutin sayılarının dışında çıkarılan bu özel sayı, Fakültemizin otuzuncu yaşına bir nottur.

Dünyada ve Türkiye'de insanlığın insanî çizgiyi yakalaması ve bu çizgide devam etmesi, kainat için kaçınılmaz bir gereklilik arz etmektedir. İnsanların ve onların oluşturduğu bütün kurum ve birimlerin bu amaç uğrunda çaba harcaması zorunlu bir vazife olmuştur. İlahiyat Fakültesi olarak bütün varlığımızla insanlık için çalışırken dergimizin bu özel sayısının da aynı amaca katkıda bulunacağını ümit ediyorum.

Saygılarımla...

Prof. Dr. Hasan KAYIKLIK
Dekan

İçindekiler

ARAŞTIRMA MAKALELERİ/RESEARCH ARTICLES

**TANZİMAT SONRASINDA YÜKSEK DİN EĞİTİMİNDE ISLAHAT:
DARÜLFÜNÛN ULÛM-I ÂLİYE-İ DİNİYE ŞUBESİNİN KURULMASI** 1-15

Reform in Higher Religious Education After the Tanzimat: Establishment of Darülfünûn Ulûm-ı Âliye-i Diniye Faculty

Zeki Salih ZENGİN

**ÖĞRETMENLERE GÖRE PANDEMİ SÜRECİNDE DKAB DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMININ (4-8. SINIFLAR) İÇERİĞİNE YÖNELİK
SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ** 16-37

According to Teachers Problems Regarding the Content of the Religious Culture and Moral Knowledge Course Teaching Curriculum (4-8. Grades) and Solution Suggestions in the Pandemic Process

Tuğrul YÜRÜK

**KAYGIYLA BAŞA ÇIKMADA İNŞİRÂH/HİSLERİ GENİŞLETME:
KURAMSAL BİR MODEL DENEMESİ** 38-53

*Inshirah/Emotional Relief in Dealing with Anxiety:
A Proposal for A Theoretical Model*

Asım YAPICI, Hasan KAYIKLIK

**HANEFÎ KADISI TARSÛSÎ'NİN KİTÂBÜ'T-TEVÂRÎH'İNİN NUAYMÎ VE
İBN TOLUN'UN BİYOGRAFİ ESERLERİNE KAYNAKLIĞI** 54-74

Kitâbu't-Tawârih that Written by Tarsûsî Who One of The Hanafî Qâdis to Source of The Biographical Works of Nuaymî and Ibn Tolun

Ömer SADIKER, Hamdi AKBAŞ

**ÇAĞDAŞ ZİHİN FELSEFESİNDE YAPAY ZEKÂ TARTIŞMALARINA BİR
GİRİŞ: TAKLİTÇİLİK OYUNU VE ÇİNCE ODASI ARGÜMANI** 75-89

An Introduction to Artificial Intelligence Discussions in Contemporary Philosophy of Mind: The Imitation Game and The Chinese Room Argument

Merve KOYUNCU

İçindekiler

ARAŞTIRMA MAKALELERİ/RESEARCH ARTICLES

MEHMET AKİF ERSOY VE MUHAMMED İKBAL'DE DİNAMİK ULÛHİYET ANLAYIŞI VE HAREKET PRENSİBİ

90-108

*Mehmet Akif Ersoy and Muhammed Iqbal's Understanding Of Dynamic
Godhead and The Principle of Movement*

İbrahim KAPLAN

16. YÜZYIL BAŞLARINDA RAMAZANOĞLU PİRİ MEHMET PAŞA DÖNEMİNDE ANADOLU VE ÇUKUROVA BÖLGESİNDE MEYDANA GELEN İSYANLAR

109-131

*Uprisings Happened in Anadolu and Çukurova Region During the Reign of
Ramazanoglu Pîrî Mehmet Pasha in the 16th Century*

Mehmet HERKİLOĞLU

İBN EBÎ ZEYD EL-KAYRAVÂNÎ VE KELÂM ANLAYIŞI

132-143

Ibn Ebî Zeyd Al-Kayravânî And Its Approach Of Kalam

Ömer FİDANBOY

BURHÂNÜDDİN EN-NESEFÎ VE İLMÎ KİŞİLİĞİ

144-155

Burhânüddin en-Nasafi and His Scholarly Personality

Ömer FİDANBOY

TASAVVUF KLASİKLERİNİN HACI BEKTÂŞ-I VELÎ TASAVVUF DÜŞÜNÇESİNDEKİ İZDÜŞÜMÜ -TASAVVUF KAVRAMLARI BAĞLAMINDA BİR İNCELEME-

156-172

*The Projection of Sufi Classics in the Sufi Thought of Hacı Bektash-i Veli -A Study
in the Context of Sufi Concepts-*

Mahmud Esad ERKAYA

GELENEK AKTARIMI: ATALAR DİNİ (MISIR KÜLTÜRÜ, HZ. MUSA VE İSRAİLOĞULLARI ÖRNEĞİ)

173-200

Tradition Transfer: Ancestors Religion

(Egyptian Culture, Example Of Prophet Moses And Children Of Israel)

Ertuğrul DÖNER

İçindekiler

ARAŞTIRMA MAKALELERİ/RESEARCH ARTICLES

ALLAH, GÖKYÜZÜ VE SOMUT İLİŞKİSİ: MÂİDE SÛRESİ 112-115.

ÂYETLERİ ÖRNEKLEMİ

The Relation Of Allah, The Sky And The Concrete: The Sample Of Surah Maidah 112-115. Verses

201-218

Ertuğrul DÖNER

FAHRÜDDİN ER-RÂZİ'NİN (ÖL. 606/1210) MEFÂTİHU'L-ĞAYB

TEFSİRİNDE EĞİTİMLE İLGİLİ BAZI KAVRAMLAR

Some Concepts Related to Education in Fahrüddin er-Razi's (d. 606/1210) Mafâtihu'l-Ghayb Commentary

219-236

Ahmet BEKEN

İLAHİYAT FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN AHLAK ALGILARI ÜZERİNE

NİTEL BİR ARAŞTIRMA

A Qualitative Research on Moral Perceptions of Faculty of Divinity Students

237-255

Nesibe ESEN ATEŞ

BOŞAMAYA YÖNELİK NASLARIN MAKÂSİD EKSENLİ YORUMU -

HÂZİLİN TALÂKI ÖRNEĞİ

Makasid-Oriented Interpreting of the Nass for Divorce- Case of the Hazil's Divorce-

256-269

Nasi ASLAN